

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-90-8>

УДК 330.341:004(477):339.924

ГЛОБАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СТАНОВЛЕННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

GLOBAL DETERMINANTS OF THE FORMATION OF UKRAINE'S DIGITAL ECONOMY IN THE PROCESS OF EUROPEAN INTEGRATION

Заяць Олена Іванівна

доктор економічних наук, професор,
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9904-8706>

Мулеса Оксана Юріївна

доктор технічних наук, доцент,
Пряшівський університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6117-5846>

Кикина Євгеній Богданович

доктор філософії, докторант,
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8466-8547>

Zayats Olena, Kykyna Yevhenii

State University «Uzhhorod National University»

Mulesa Oksana

University of Presov

У статті досліджено глобальні детермінанти становлення цифрової економіки України в процесі євроінтеграції. У роботі запропоновано авторську модель зовнішньої детермінації цифрової економіки України. Обґрунтовано, що європейська інтеграція формує для України рамку нормативного зближення та відкриває механізми цифрової модернізації через розвиток економіки даних, цифрової довіри, інтероперабельності, кіберстійкості, інноваційної інфраструктури та транскордонних електронних комунікацій. Показано, що господарський ефект цифрової інтеграції проявляється у зниженні регуляторної невизначеності, скороченні трансакційних витрат, розширенні доступу до ширшого цифрового ринку та посиленні спроможності бізнесу, передусім МСП, до цифрової модернізації. Успішність становлення цифрової економіки України залежить від здатності синхронізувати правове зближення з розвитком інституційної спроможності, інфраструктури даних, цифрової довіри, кіберстійкості та адаптації бізнесу до правил цифрового ринку.

Ключові слова: цифрова економіка, європейська інтеграція, цифрове право ЄС, економіка даних, цифрова довіра, інтероперабельність, кіберстійкість, цифрова зрілість бізнесу, EDIH, Україна.

The article examines the global determinants shaping Ukraine's digital economy in the course of European integration. The relevance of the study stems from the fact that in 2025–2026 the architecture of Ukraine's digital economy is increasingly being shaped by the external regulatory, institutional and technological regimes of the European Union. The purpose of the article is to develop an analytical framework that makes it possible to identify the key external determinants of Ukraine's digital transformation, define the channels of their influence and outline the strategic implications for the state, business and digital governance. The study proposes the author's model of the external determination of Ukraine's digital economy, according to which its current architecture is shaped by three groups of factors: regulatory and legal, institutional and infrastructural, and market and technological. It is proved that the impact of these factors is realised through four channels: regulatory and legal, institutional and infrastructural, market and technological, and trust and communication. The article substantiates that European integration creates for Ukraine not only a framework for legal approximation but also mechanisms of digital modernisation through

the development of the data economy, digital trust, interoperability, cyber resilience, innovation infrastructure and cross-border electronic communications. It is established that the economic effect of digital integration is manifested in reduced regulatory uncertainty, lower transaction costs, broader access to the wider digital market and stronger capacity of businesses, especially SMEs, for digital modernisation. At the same time, the integration effect is asymmetrical due to the uneven digital maturity of Ukrainian enterprises and the gap between legal adaptation and actual institutional capacity. The article concludes that the successful formation of Ukraine's digital economy depends not on the formal harmonisation of individual rules, but on the ability to synchronise legal approximation with the development of institutional capacity, data infrastructure, digital trust, cyber resilience and business adaptation to the new rules of the digital market.

Keywords: digital economy, European integration, EU digital acquis, data economy, digital trust, interoperability, cyber resilience, business digital maturity, EDIH, Ukraine.

Постановка проблеми. Становлення цифрової економіки України відбувається в умовах накладання кількох масштабних процесів: війни, післявоєнного відновлення, прискореної цифрової трансформації публічного управління та поглиблення європейської інтеграції. За таких обставин цифровізація вже не може розглядатися лише як внутрішній модернізаційний проєкт, зосереджений на розвитку електронних сервісів, державних платформ чи окремих сегментів ІТ-сектору. У 2025–2026 роках її архітектура дедалі виразніше формується під впливом зовнішніх регуляторних, інституційних і технологічних режимів Європейського Союзу, які визначають правила доступу до даних, використання штучного інтелекту, функціонування цифрової довіри, інтероперабельності, кіберстійкості та транскордонних електронних комунікацій. Унаслідок цього цифрова економіка України трансформується не як сукупність окремих цифрових рішень, а як складова ширшого європейського цифрового простору, де змінюються умови діяльності держави, бізнесу й громадян.

Наукова проблема полягає в тому, що наявна література переважно описує цифрову економіку України або надто загально, як сферу технологічної модернізації, або фрагментарно, через аналіз окремих сервісів, інструментів чи напрямів цифрової політики. Недостатньо розкритим лишається питання про те, яким чином сукупність європейських цифрових режимів, програм підтримки та механізмів нормативного зближення структурно перебудовує сучасну архітектуру цифрової економіки України. Через це поза належною увагою опиняються канали впливу європейської інтеграції на ринок даних, цифрову інфраструктуру, інноваційне середовище, електронну ідентифікацію, кібербезпеку та умови платформної діяльності бізнесу. Наявність такого аналітичного розриву зумовлює потребу у системному дослідженні

глобальних детермінант становлення цифрової економіки України в процесі європейської інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика цифрової економіки, економіки даних, цифрового врядування та регуляторного забезпечення цифрової трансформації інтенсивно розвивається в сучасній науковій літературі, причому дедалі більша увага зосереджується не на окремих цифрових інструментах, а на інституційній архітектурі, що визначає умови їх функціонування. У цьому контексті праці М. Гулок [1], М. А. Пресно Лінери та А. Меувезе [2], Е. Дж. Біньямі та співавторів [3] формують сучасну рамку аналізу європейської моделі регулювання штучного інтелекту. У зазначених роботах AI Act розглядається не ізольовано, а як елемент ширшої нормативної конструкції ЄС, у межах якої поєднуються ринкова гармонізація, ризик-орієнтоване регулювання, захист основоположних прав, вимоги до генеративних і загального призначення систем ШІ, а також пошук балансу між інноваціями та контролем. Дані дослідження закладають методологічну основу для розуміння того, що сучасна цифрова економіка в Європі дедалі більше формується через правові режими, а не лише через технологічну динаміку.

Окремий блок літератури присвячено даним, інтероперабельності та цифровій ідентичності як базовим інституційним компонентам цифрової економіки. У праці Дж. Гольмстрьома та Й. Магнуссона [4] показано, що сучасне управління даними визначається напруженням між інноваційним використанням даних і вимогами суверенітету даних; автори пропонують для цього окрему аналітичну рамку оцінювання. А. Пуура та співавтори [5], спираючись на естонський досвід X-Road і ширший європейський контекст, розкривають інтероперабельність не як суто технічну характеристику, а як організаційно-

інституційний механізм побудови спільних просторів даних. Дж. Шмелінг, С. аль-Дакруні та І. Мергель [6] у систематичному огляді літератури про data collaboration у цифровому врядуванні показують, що суверенні інфраструктури даних стають центральним елементом Європейської стратегії даних, але водночас дослідження цієї сфери лишаються фрагментованими. А. Кудра та співавтори [7], аналізуючи цифрові гарантії ідентичності ЄС, підкреслюють, що нова модель цифрової ідентифікації змінює як державні сервіси, так і саму логіку взаємодії між публічним і приватним секторами. Сукупно ці праці дозволяють трактувати дані, інтероперабельність та цифрову ідентичність як структурні елементи нової європейської цифрової економіки.

На наднаціональному рівні важливе місце посідає також осмислення цифрового суверенітету. У роботі А. Турובה, Г. Каррапіко та Б. Фарранда [8] він інтерпретується як центральний принцип сучасного врядування ЄС у цифровій сфері, а його розвиток аналізується як складний адаптивний процес, у якому поєднуються політичні, інституційні та управлінські виміри. Цей підхід важливий, оскільки показує, що цифрові режими ЄС формуються як частина ширшої логіки перерозподілу контролю над даними, інфраструктурою, сервісами й технологічними залежностями, зміщуючи аналітичний фокус з окремих цифрових політик на цілісну модель цифрового простору, до якої Україна поступово наближається.

У контексті України наявна література вже містить окремі спроби осмислити цифрову інтеграцію з ЄС і післявоєнну реконфігурацію цифрової економіки. І. Шевченко та Н. Ухова [9] розглядають цифрову трансформацію як драйвер післявоєнного відновлення, економічної безпеки та прискореної модернізації України в логіці європейської інтеграції. М. Шашина та співавтори [10] акцентують увагу на стратегічних напрямках розвитку цифрової економіки України в контексті європейської інтеграції та глобалізаційних процесів, пов'язуючи перспективи її розвитку з наближенням нормативної бази до стандартів ЄС. Проте ці роботи, попри їхню значущість, здебільшого або зосереджені на загальних перспективах цифрової трансформації, або не розгортають цілісної моделі того, як цифрове асquis ЄС, інституційні інструменти підтримки та ринково-технологічні зміни спільно формують сучасну архітектуру цифрової економіки України.

Попри ґрунтовне висвітлення окремих компонентів європейської цифрової трансформації – регулювання штучного інтелекту, суверенітету даних, інтероперабельності, цифрової ідентичності та цифрового суверенітету, – у наявних дослідженнях недостатньо представлена цілісна аналітична модель, що поєднувала б цифрове право ЄС, інституційні механізми його практичної імплементації та ринково-технологічні наслідки для України як держави-кандидата.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення аналітичної рамки дослідження глобальних детермінант становлення цифрової економіки України в процесі європейської інтеграції з акцентом на виявленні тих зовнішніх регуляторних, інституційних і технологічних чинників, що визначають її сучасну архітектуру. Для реалізації поставленої мети визначено такі наукові завдання: узагальнення сучасних теоретичних підходів до аналізу цифрової економіки, економіки даних, цифрового врядування та регуляторної архітектури Європейського Союзу; ідентифікацію ключових зовнішніх детермінант, які структурно впливають на цифрову трансформацію України у фазі кандидатства до ЄС; визначення основних каналів, через які європейська інтеграція впливає на обіг даних, цифрові сервіси, інфраструктуру, довірчі механізми та бізнес-середовище; окреслення стратегічних наслідків дії цих чинників для подальшого розвитку цифрової економіки України. Гіпотеза дослідження полягає в тому, що цифрова економіка України на сучасному етапі формується передусім під впливом зовнішньої регуляторно-інституційної архітектури ЄС, тоді як результативність її розвитку визначається не самим фактом нормативного зближення, а здатністю синхронізувати адаптацію до європейських правил із розвитком інституційної спроможності, цифрової інфраструктури, механізмів довіри та адаптаційного потенціалу бізнесу до нових режимів обігу даних і платформної взаємодії.

Методи дослідження. У дослідженні використано системний, структурно-функціональний і порівняльний підходи, а також методи логіко-аналітичного узагальнення, контент-аналізу наукової літератури, нормативно-правових актів ЄС та інституційно-аналітичних документів Європейської Комісії, ОЕСР і профільних програм цифрової підтримки України, що дало змогу поєднати концептуальний аналіз зовнішніх детермінант цифрової економіки з інтерпретацією конкретних регуляторних,

інфраструктурних і ринково-технологічних механізмів їх дії в українському середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Європейська модель цифрової економіки є багаторівневою системою правових режимів, технічних стандартів, інституцій підтримки та довірчих механізмів, що визначають умови створення, обігу й використання даних, функціонування цифрових сервісів, електронної ідентифікації, кіберзахисту та транскордонних електронних комунікацій. Становлення цифрової економіки України доцільно аналізувати не як суму окремих проєктів цифровізації, а як процес входження до зовнішньої регуляторно-інституційної рамки, що формується цифровим *acquis* Європейського Союзу [11–18].

У статті запропоновано авторську модель зовнішньої детермінації цифрової економіки України, відповідно до якої її сучасна архітектура формується під впливом трьох груп зовнішніх чинників: регуляторно-правових, інституційно-інфраструктурних і ринково-технологічних. Їхня дія реалізується через чотири канали впливу – нормативно-правовий, інституційно-інфраструктурний, ринково-технологічний і довірчо-комунікаційний, – які визначають параметри розвитку державних сервісів, цифрового бізнес-середовища, обігу даних, інноваційної інфраструктури та транскордонної взаємодії. Операціонально модель передбачає аналіз кожного каналу за чотирма критеріями: об'єктом впливу, механізмом його передавання в українське середовище, безпосереднім функціональним ефектом і очікуваним господарським результатом.

Ключове значення в цій рамці мають правила щодо обігу та повторного використання даних, ризик-орієнтованого регулювання штучного інтелекту, електронної ідентифікації та довірчих послуг, інтероперабельності державних інформаційних систем, кіберстійкості й транскордонних електронних комунікацій. *Ukraine Plan 2024–2027* закладає реформи у сферах кібербезпеки, цифровізації публічних послуг, електронної ідентифікації, інтероперабельності та телекомунікаційного регулювання, тоді як *Ukraine Report 2025* фіксує початкові кроки України щодо наближення до *Platform-to-Business Regulation*, *Digital Services Act* і *Digital Markets Act*, а також подальшу потребу зближення з Європейською рамкою інтероперабельності, *Interoperable Europe Act*, *Open Data Directive* і *Data Governance Act* [11; 12]. Цифрова економіка України дедалі виразніше формується як

частина ширшого європейського цифрового простору, до правил і стандартів якого вона адаптується (табл. 1).

Канали передавання інтеграційного впливу визначають, чи перетворюється нормативне зближення на реальні зміни в цифровій економіці України. У цьому дослідженні виокремлено чотири такі канали – нормативно-правовий, інституційно-інфраструктурний, ринково-технологічний і довірчо-комунікаційний, – взаємодія яких формує господарський ефект цифрової інтеграції [11; 12].

Нормативно-правовий канал пов'язаний із поступовим наближенням України до правил ЄС у сферах даних, платформ, електронної ідентифікації, інтероперабельності та кібербезпеки. *Ukraine Report 2025* прямо зазначає, що Україна зробила початкові кроки щодо наближення до *Platform-to-Business Regulation*, *Digital Services Act* і *Digital Markets Act*. У цьому ж звіті зафіксовано помітний прогрес у сфері відкритих даних: на національному порталі підтримується понад 80 тис. наборів даних. Крім того, *Diia Platform* у 2023 році підтвердила відповідність або перевищення релевантних вимог *eIDAS*, а оператор українського вузла *eIDAS* у червні 2025 року отримав сертифікацію *ISO/IEC 27001* [12]. Економічне значення цього каналу полягає в тому, що він знижує регуляторну невизначеність, полегшує транскордонне визнання цифрових рішень і формує передумови для нижчих трансакційних витрат у цифрових взаємодіях держави, бізнесу та користувачів. У господарській площині це означає скорочення витрат на адаптацію до різних режимів регулювання та зростання передбачуваності доступу до ринку ЄС.

Інституційно-інфраструктурний канал проявляється через включення України до програм і мереж, які забезпечують практичну підтримку цифрової модернізації. У січні 2025 року Європейська Комісія оголосила про відбір шести проєктів *European Digital Innovation Hubs* в Україні із загальним бюджетом 4,5 млн євро. Водночас проєкт *DT4UA*, що реалізовувався з листопада 2022 року до грудня 2025 року з бюджетом 17,4 млн євро, забезпечив створення нових комплексних і оновлення понад 150 електронних послуг, удосконалення системи «Трембіта» та визнання Дія.Підпису в ЄС [19; 20]. У термінах економічної політики це означає формування інституційної інфраструктури цифрової трансформації, сумісної з європейським простором. Економічний ефект цього каналу про-

Таблиця 1

**Європейські цифрові режими як зовнішні детермінанти становлення
цифрової економіки України**

Режим, інструмент	Предмет регулювання	Канал впливу на Україну	Безпосередній ефект	Очікуваний господарський результат
Data Governance Act	довірчі механізми повторного використання даних і посередництва в обміні даними	наближення правил обміну даними та формування інфраструктури економіки даних	поява правових і організаційних умов для регульованого обігу даних	розвиток ринку даних і сервісів на їх основі
Data Act	доступ до даних та їх використання, зокрема даних, що генеруються продуктами і пов'язаними послугами	зміна правил обігу даних для бізнесу, користувачів і постачальників цифрових рішень	розширення можливостей використання промислових і споживчих даних	нові моделі створення вартості на основі даних
AI Act	ризик-орієнтоване регулювання систем штучного інтелекту	адаптація цифрових продуктів і сервісів до правил європейського ринку	зниження регуляторної невизначеності для розробників і постачальників рішень	сумісність із ринком ЄС і кращі умови масштабування
eIDAS / Європейська цифрова ідентичність	електронна ідентифікація, довірчі послуги та цифрові гарантії ідентичності	наближення до європейських довірчих механізмів і транскордонного визнання	підвищення юридичної та технічної довіри до електронних транзакцій	зниження транзакційних витрат і розширення транскордонних сервісів
Interoperable Europe Act	інтероперабельність публічних систем і даних	гармонізація стандартів взаємодії державних інформаційних систем	сумісність даних, реєстрів і сервісів	підвищення ефективності цифрового врядування та зниження адміністративних витрат
NIS2	кіберстійкість критичних і важливих суб'єктів	нові вимоги до мереж, систем і управління кіберризиками	посилення організаційної та технічної безпеки цифрової інфраструктури	зниження системних цифрових ризиків і втрат від інцидентів
«Роумінг як удома»	транскордонні електронні комунікації	інтеграція до спільного роумінгового простору ЄС	безперервність мобільного зв'язку і цифрової комунікації	зниження бар'єрів цифрової мобільності громадян і бізнесу
European Digital Innovation Hubs	інноваційна інфраструктура підтримки цифрової трансформації	доступ до експертизи, тестування, навчання і мереж підтримки	полегшення входу підприємств у цифрову модернізацію	прискорення цифрової модернізації бізнесу, передусім МСП

Джерело: сформовано авторами на основі [13–20]

являється у зниженні витрат входу в цифрову модернізацію для підприємств, розширенні доступу до експертизи, тестування та цифрових навичок, а також у підвищенні спроможності МСП інтегруватися в режими обігу даних, цифрових сервісів і платформної взаємодії, що зменшує структурний бар'єр входу в цифрову економіку.

Ринково-технологічний канал змінює стимули для бізнесу через нові вимоги до роботи з даними, регуляторної відповідності, сумісності цифрових сервісів і доступу до ширшого цифрового ринку. За даними *Ukraine Report 2025*, цифрові послуги у 2024 році становили 12% загального експорту України, а сектор зберіг відносну частку випуску на рівні 5,2% ВВП. *Ukraine Plan* додатково вказує, що цифровий сектор був важливим економічним драйвером ще до повномасштабного вторгнення, а на українському ринку працює понад 4 тис. вітчизняних ІТ-компаній і більш як 2 тис. компаній, що розробляють рішення на основі штучного інтелекту [11; 12]. Водночас на мікрорівні цифрова інтеграція залишається нерівномірною: за оцінкою OECD, близько 70% великих українських підприємств мають вебсайт, тоді як серед середніх цей показник становить 47%, а серед малих – лише 30% [21]. Для порівняння, в ЄС у 2024 році базового рівня цифрової інтенсивності досягли 73% МСП, а у 2025 році майже 20% усіх підприємств уже використовували технології штучного інтелекту [24; 25]. Інтеграційний ефект виявляється асиметричним: європейські цифрові режими одночасно відкривають доступ до ширшого ринку і створюють конкурентний тиск. Фірми, які не здатні адаптуватися до нових цифрових стандартів, фактично стикаються з вищими витратами входу, нижчою продуктивністю та слабшою позицією в ланцюгах створення вартості. Отже, цей канал безпосередньо пов'язує цифрову інтеграцію з господарськими результатами через продуктивність, конкурентоспроможність і доступ до ринку.

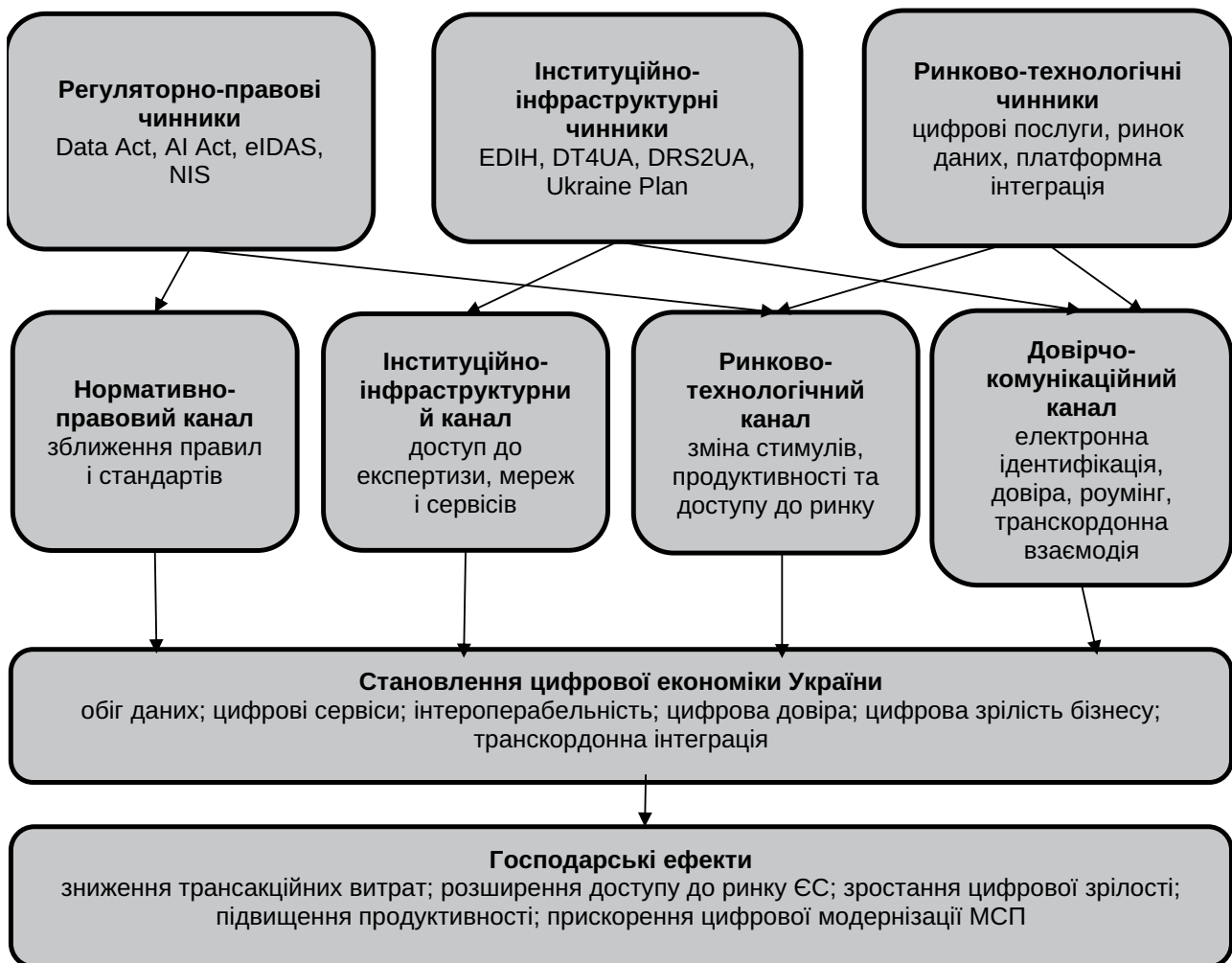
Довірчо-комунікаційний канал пов'язаний із транскордонним визнанням цифрової ідентифікації, довірчих послуг і входженням до спільного комунікаційного простору ЄС. Ключовими тут є два процеси. Перша – подальше наближення до eIDAS та Європейської цифрової ідентичності, що підтверджується як імплементаційними кроками, зафіксованими в *Ukraine Report 2025*, так і результатами DT4UA. Друга – телекомунікаційна інтеграція: Рада ЄС у липні 2025 року оголосила, що

пільги режиму «Роумінг як удома» поширюються на Україну з 1 січня 2026 року, а проєкт DRS2UA, запущений у листопаді 2025 року, спрямований на підтримку НКЕК у плавній інтеграції до роумінгової зони ЄС і подальшому наближенні до Єдиного цифрового ринку [12; 20; 22; 23]. Економічне значення цього каналу полягає в тому, що він знижує витрати транскордонної взаємодії, підтримує безперервність зв'язку для громадян і бізнесу, полегшує мобільність фахівців і підсилює сумісність українського цифрового середовища з інфраструктурою внутрішнього ринку ЄС. Для цифрової економіки це означає скорочення витрат координації, прискорення цифрових транзакцій і зміцнення довірчого середовища для транскордонних сервісів.

Системну взаємодію трьох груп зовнішніх чинників і чотирьох каналів їх реалізації узагальнено на рис. 1. Модель показує, що зовнішні режими та механізми ЄС впливають на цифрову економіку України через нормативно-правовий, інституційно-інфраструктурний, ринково-технологічний і довірчо-комунікаційний канали, які сукупно змінюють параметри державних сервісів, цифрової інфраструктури, бізнес-середовища та транскордонної взаємодії. Модель, подана на рис. 1, показує подвійний ефект європейської цифрової інтеграції для України. З одного боку, вона створює умови для сумісності з цифровим ринком ЄС і розширює можливості модернізації державних сервісів та бізнесу. З іншого боку, вона підвищує вимоги до якості регулювання, інституційної спроможності, інфраструктури даних, кіберстійкості та цифрової зрілості підприємств.

Головним обмеженням лишається розрив між формальним наближенням до правил ЄС і реальною здатністю застосовувати їх у господарській практиці. ОЕСР прямо вказує, що українські МСП ще не реалізували повний потенціал цифровізації, а відставання в базових цифрових інструментах обмежує продуктивність, стійкість і швидкість відновлення бізнесу [21] (табл. 2).

Особливу роль у цій конфігурації відіграє *Ukraine Plan 2024–2027*, який переводить цифрову трансформацію з рівня декларативного пріоритету в площину конкретних реформ і вимірюваних результатів. План прямо пов'язує кібербезпеку з інтеграцією до Єдиного цифрового ринку ЄС, передбачає ухвалення законодавства для зближення з рамкою NIS/NIS2, розвиток цифровізації публічних послуг до 2026 року та наближення

Рис. 1. Модель зовнішньої детермінації становлення цифрової економіки України в процесі європейської інтеграції

Джерело: сформовано авторами на основі [11–25]

схем електронної ідентифікації до eIDAS [11]. Подальший розвиток цифрової економіки України визначатиметься не темпом нормативного зближення як таким, а узгодженістю правових змін із розбудовою інституційної спроможності, інфраструктури даних, механізмів цифрової довіри та адаптацією бізнесу до нових правил цифрового ринку.

Висновки. Проведене дослідження показало, що становлення цифрової економіки України визначається включенням до зовнішньої регуляторно-інституційної архітектури Європейського Союзу, яка задає рамку для розвитку економіки даних, цифрової довіри, інтероперабельності, електронних комунікацій, інноваційної інфраструктури та кіберстійкості. На цій підставі запропоновано авторську модель зовнішньої детермінації цифрової економіки України, за якою її сучасна архітектура формується під впливом трьох груп чин-

ників – регуляторно-правових, інституційно-інфраструктурних і ринково-технологічних, дія яких реалізується через чотири канали впливу: нормативно-правовий, інституційно-інфраструктурний, ринково-технологічний і довірчо-комунікаційний.

Господарський ефект європейської цифрової інтеграції має багатоканальний характер. У нормативно-правовому вимірі він проявляється через зниження регуляторної невизначеності та формування передбачуванішого середовища для цифрових рішень; в інституційно-інфраструктурному – через зменшення витрат входу в цифрову модернізацію та розширення доступу до експертизи й тестування; у ринково-технологічному – через нові можливості доступу до ринку та водночас зростання конкурентного тиску; у довірчо-комунікаційному – через скорочення витрат транскордонної взаємодії та підвищення сумісності

Таблиця 2

**Стратегічні можливості та обмеження становлення цифрової економіки України
в процесі європейської інтеграції**

Вимір	Можливості	Обмеження / ризики	Стратегічний висновок
Регуляторно-інституційний	прогнозованість правил, наближення до цифрового ринку ЄС, зниження регуляторної невизначеності	формальна гармонізація без належного впровадження та нагляду	ключовим є не ухвалення норм, а здатність їх застосовувати
Дані та інтероперабельність	розвиток економіки даних, нових сервісів і міжсистемної взаємодії, нижчі трансакційні витрати	часткова законодавча адаптація, нерівна зрілість інфраструктури даних	дані мають перетворитися з побічного продукту цифровізації на економічний ресурс
Цифрова довіра та ідентифікація	розширення транскордонних сервісів, зниження витрат і прискорення цифрових трансакцій	потреба в подальшому правовому й технічному зближенні з eIDAS	цифрова довіра є базовою умовою інтегрованої цифрової економіки
Інноваційна інфраструктура	EDIH, проєкти технічної допомоги, доступ до експертизи і тестування	нерівномірність територіального та секторального охоплення	підтримка цифрової модернізації МСП є критичною для масштабування ефекту
Кіберстійкість	підвищення стійкості мереж, сервісів і критичних систем, зменшення системних ризиків	висока вартість відповідності та постійні воєнні кіберзагрози	кібербезпека є не допоміжним, а структурним чинником зростання
Електронні комунікації	зниження бар'єрів цифрової мобільності, розширення транскордонної взаємодії	залежність від темпів регуляторного й технічного зближення	телекомунікаційна інтеграція має прямий економічний ефект для бізнесу і громадян
Цифрова зрілість бізнесу	включення в ширший цифровий ринок, доступ до нових сервісів і платформ	відставання МСП у базових цифрових інструментах і навичках	без прискорення цифрової зрілості бізнесу інтеграційний ефект буде неповним

Джерело: сформовано авторами на основі [11; 12; 19–25]

українського цифрового середовища з інфраструктурою внутрішнього ринку ЄС. Інтеграційний ефект є асиметричним, оскільки обмежується нерівномірною цифровою зрілістю українського бізнесу, передусім МСП.

Дію цих механізмів підтверджують закріплення цифрової трансформації як одного з наскрізних напрямів Ukraine Plan 2024–2027, прогрес України у сфері відкритих даних, електронної ідентифікації та інтероперабельності, відбір шести українських European Digital Innovation Hubs, а також поширення на Україну режиму «Роумінг як удома». Європейська інтеграція вже впливає на цифрову еко-

номіку України через конкретні регуляторні, інфраструктурні та комунікаційні рішення.

Господарський ефект європейської цифрової інтеграції для України визначатиметься тим, наскільки правове наближення буде підкріплене інституційною спроможністю, інфраструктурою даних, цифровою довірою та прискоренням цифрової зрілості бізнесу. Перспективним напрямом подальших досліджень є секторальне вимірювання впливу окремих цифрових режимів ЄС на продуктивність, трансакційні витрати, цифровізацію МСП та включення України до європейських ланцюгів створення вартості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Hulok M. The EU model of AI governance: regulating artificial intelligence through law and policy. *ERA Forum*. 2025. Vol. 26, no. 4. P. 527–547. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12027-025-00869-1>.
2. Presno Linera M. Á., Meuwese A. Regulating AI from Europe: a joint analysis of the AI Act and the Framework Convention on AI. *The Theory and Practice of Legislation*. 2025. Vol. 13, no. 3. P. 1–20. DOI: <https://doi.org/10.1080/20508840.2025.2492524>.
3. Bignami E. G., Russo M., Semeraro F., Bellini V. Balancing Innovation and Control: The European Union AI Act in an Era of Global Uncertainty. *JMIR AI*. 2025. Vol. 4. e75527. DOI: <https://doi.org/10.2196/75527>.
4. Holmström J., Magnusson J. Balancing innovation and regulation: The Data Sovereignty Assessment Framework. *Business Horizons*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2025.11.005>.
5. Puura A., Soe R.-M., Thabit S. Advancing interoperability of data exchange in Europe: Insights from Estonia's experience for the common European data spaces. *Data in Brief*. 2025. Vol. 64. Art. 112361. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.dib.2025.112361>.
6. Schmeling J., al Dakruni S., Mergel I. Data collaboration in digital government research: A literature review and research agenda. *Government Information Quarterly*. 2025. Vol. 42, no. 3. Art. 102063. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.giq.2025.102063>.
7. Kudra A., Rieger A., Sedlmeir J., Roth T. H. Digital Identity Wallets: A Guide to the EU's New Identity Model. *Information Systems Journal*. 2025. Vol. 36, no. 3. P. 340–349. DOI: <https://doi.org/10.1111/isj.70009>.
8. Turobov A. et al. Opening the Black Box of EU Digital Sovereignty: A Macro-Level Analysis of the Concept's Development. *Governance*. 2026. Vol. 39, no. 2. Art. e70112. DOI: <https://doi.org/10.1111/gove.70112>.
9. Shevchenko I., Ukhova N. Advancing European Digital Economic Integration in the Context of Ukraine's Post-War Recovery. *Journal of European Economy*. 2025. Vol. 24, no. 2. P. 211–226. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2025.02.211>.
10. Shashyna M., Pavliuk T., Polusmiak Y., Piddubnyy Y., Matvieieva N. European Integration and Globalisation of Ukraine's Digital Economy: Strategic Directions and Prospects. *Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*. 2024. Vol. 3. Art. 656. DOI: <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.656>.
11. Ukraine Plan 2024–2027. Міністерство економіки України. 2024. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/ukraine-facility-plan.pdf> (дата звернення: 21.04.2026).
12. Ukraine Report 2025. European Commission. 2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecde7_en?filename=ukraine-report-2025.pdf (дата звернення: 21.04.2026).
13. Regulation (EU) 2022/868 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on European data governance and amending Regulation (EU) 2018/1724 (Data Governance Act). *Official Journal of the European Union*. 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj/eng> (дата звернення: 21.04.2026).
14. Regulation (EU) 2023/2854 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2023 on harmonised rules on fair access to and use of data (Data Act). *Official Journal of the European Union*. 2023. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj/eng> (дата звернення: 21.04.2026).
15. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*. 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng> (дата звернення: 21.04.2026).
16. eIDAS Regulation. Shaping Europe's digital future. European Commission. 2025. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation> (дата звернення: 21.04.2026).
17. Regulation (EU) 2024/903 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 laying down measures for a high level of public sector interoperability across the Union (Interoperable Europe Act). *Official Journal of the European Union*. 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj> (дата звернення: 21.04.2026).
18. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union (NIS 2 Directive). *Official Journal of the European Union*. 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj/eng> (дата звернення: 21.04.2026).
19. New European Digital Innovation Hubs set up across the Western Balkans, Ukraine and Türkiye. European Commission. 2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/news/new-european-digital-innovation-hubs-set-across-western-balkans-ukraine-and-turkiye-2025-01-30_en (дата звернення: 21.04.2026).
20. European Union Supports Ukraine's Digital Path to the EU: DT4UA project results. European External Action Service. 2025. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/european-union-supports-ukraine%E2%80%99s-digital-path-eu-dt4ua-project-results_en (дата звернення: 21.04.2026).

21. Підвищення стійкості шляхом прискорення цифрової трансформації бізнесу в Україні. OECD. 2024. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/uk/publications/reports/2024/05/enhancing-resilience-by-boosting-digital-business-transformation-in-ukraine_c2e06e50/5d9e86a7-uk.pdf (дата звернення: 21.04.2026).
22. EU mobile roaming benefits extended to Moldova and Ukraine as of 2026. Council of the European Union. 2025. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/25/eu-mobile-roaming-benefits-extended-to-moldova-and-ukraine-as-of-2026/> (дата звернення: 21.04.2026).
23. Digital Regulation Support to Ukraine (DRS2UA). EU for Digital. 2025. URL: <https://eufordigital.eu/discover-eu/digital-regulation-support-to-ukraine-drs2ua/> (дата звернення: 21.04.2026).
24. Digitalisation in Europe – 2025 edition. Eurostat. 2025. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/digitalisation-2025> (дата звернення: 21.04.2026).
25. Use of artificial intelligence in enterprises. Statistics Explained. Eurostat. 2025. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/106920.pdf> (дата звернення: 21.04.2026).

REFERENCES:

1. Hulok, M. (2025) The EU model of AI governance: Regulating artificial intelligence through law and policy. *ERA Forum*, 26(4), 527–547. <https://doi.org/10.1007/s12027-025-00869-1>
2. Presno Linera, M. Á., & Meuwese, A. (2025) Regulating AI from Europe: A joint analysis of the AI Act and the Framework Convention on AI. *The Theory and Practice of Legislation*, 13(3), 1–20. <https://doi.org/10.1080/20508840.2025.2492524>
3. Bignami, E. G., Russo, M., Semeraro, F., & Bellini, V. (2025) Balancing innovation and control: The European Union AI Act in an era of global uncertainty. *JMIR AI*, 4, e75527. <https://doi.org/10.2196/75527>
4. Holmström, J., & Magnusson, J. (2025) Balancing innovation and regulation: The Data Sovereignty Assessment Framework. *Business Horizons*. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2025.11.005>
5. Puura, A., Soe, R.-M., & Thabit, S. (2025) Advancing interoperability of data exchange in Europe: Insights from Estonia's experience for the common European data spaces. *Data in Brief*, 64, 112361. <https://doi.org/10.1016/j.dib.2025.112361>
6. Schmeling, J., al Dakruni, S., & Mergel, I. (2025) Data collaboration in digital government research: A literature review and research agenda. *Government Information Quarterly*, 42(3), 102063. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2025.102063>
7. Kudra, A., Rieger, A., Sedlmeir, J., & Roth, T. H. (2025) Digital Identity Wallets: A guide to the EU's new identity model. *Information Systems Journal*, 36(3), 340–349. <https://doi.org/10.1111/isj.70009>
8. Turobov, A., et al. (2026) Opening the black box of EU digital sovereignty: A macro-level analysis of the concept's development. *Governance*, 39(2), e70112. <https://doi.org/10.1111/gove.70112>
9. Shevchenko, I., & Ukhova, N. (2025) Advancing European digital economic integration in the context of Ukraine's post-war recovery. *Journal of European Economy*, 24(2), 211–226. <https://doi.org/10.35774/jee2025.02.211>
10. Shashyna, M., Pavliuk, T., Polusmiak, Y., Piddubnyy, Y., & Matvieieva, N. (2024) European integration and globalisation of Ukraine's digital economy: Strategic directions and prospects. *Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*, 3, 656. <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.656>
11. Ministry of Economy of Ukraine (2024) *Ukraine Plan 2024–2027*. <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/ukraine-facility-plan.pdf>
12. European Commission (2025) *Ukraine Report 2025*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecd7_en?filename=ukraine-report-2025.pdf
13. European Union (2022) *Regulation (EU) 2022/868* of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on European data governance and amending Regulation (EU) 2018/1724 (Data Governance Act). *Official Journal of the European Union*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj/eng>
14. European Union (2023) *Regulation (EU) 2023/2854* of the European Parliament and of the Council of 13 December 2023 on harmonised rules on fair access to and use of data (Data Act). *Official Journal of the European Union*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj/eng>
15. European Union (2024) *Regulation (EU) 2024/1689* of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng>
16. European Commission (2025) eIDAS regulation. Shaping Europe's Digital Future. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation>

17. European Union (2024) Regulation (EU) 2024/903 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 laying down measures for a high level of public sector interoperability across the Union (Interoperable Europe Act). *Official Journal of the European Union*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>
18. EUR-Lex (2025) Cybersecurity of network and information systems. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj/eng>
19. European Commission (2025) New European Digital Innovation Hubs set up across the Western Balkans, Ukraine and Türkiye. https://enlargement.ec.europa.eu/news/new-european-digital-innovation-hubs-set-across-western-balkans-ukraine-and-turkiye-2025-01-30_en
20. European External Action Service (2025) European Union supports Ukraine's digital path to the EU: DT4UA project results. https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/european-union-supports-ukraine%E2%80%99s-digital-path-eu-dt4ua-project-results_en
21. OECD (2024) Pidvyshchennia stiikosti shliakhom pryskorennia tsyfrovoy transformatsii biznesu v Ukraini [Enhancing resilience by boosting digital business transformation in Ukraine]. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/uk/publications/reports/2024/05/enhancing-resilience-by-boosting-digital-business-transformation-in-ukraine_c2e06e50/5d9e86a7-uk.pdf
22. Council of the European Union (2025) EU mobile roaming benefits extended to Moldova and Ukraine as of 2026. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/25/eu-mobile-roaming-benefits-extended-to-moldova-and-ukraine-as-of-2026/>
23. EU for Digital (2025) Digital Regulation Support to Ukraine (DRS2UA). <https://eufordigital.eu/discover-eu/digital-regulation-support-to-ukraine-drs2ua/>
24. Eurostat (2025) Digitalisation in Europe – 2025 edition. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/digitalisation-2025>
25. Eurostat (2025) Use of artificial intelligence in enterprises. Statistics Explained. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/106920.pdf>

Дата надходження статті: 07.07.2026

Дата прийняття статті до публікації: 18.09.2026

Дата публікації статті: 23.09.2026